

Enquesta sobre participació i política a Catalunya 2011

Febrer de 2012

Direcció General de Joventut

**Direcció General de Relacions Institucionals
i amb el Parlament**

**Generalitat
de Catalunya**

Sumari

Introducció	3
1. Aspectes destacats	4
2. Socialització política	7
3. Les actituds i valors polítics	8
4. Participació en entitats i col·lectius	14
5. Repertoris de participació individual	20
6. Conclusions	24
Annex	26

Introducció

La implicació política i la participació de la ciutadania són i han estat dues de les preocupacions principals de totes les societats democràtiques. Les democràcies, a diferència d'altres sistemes polítics, tenen la peculiaritat de necessitar la participació dels ciutadans i ciutadanes per al seu funcionament institucional; però, a més, la legitimitat mateixa del sistema -i, per tant, la seva estabilitat- depèn del grau que hi hagi un cert nivell d'interès i implicació de la ciutadania en l'esfera política. Per això és fonamental saber com es produeix la participació ciutadana en els afers públics, quines desigualtats s'hi detecten, com canvien les formes de mobilització i participació o quines són les actituds de suport i afecció dels ciutadans i ciutadanes envers el sistema i les institucions democràtiques.

En aquesta línia de preocupacions socials per la participació i la implicació polítiques de la ciutadania apareix sovint la idea que les persones joves no s'interessen per la política. Sabem que participen menys en les eleccions i que estan distanciats dels partits polítics. Però paral·lelament a aquesta imatge d'una joventut desafectada, hi ha la dels joves que estan ben informats políticament, que es mostren actius en entitats i col·lectius i que han protagonitzat les grans mobilitzacions socials que s'han viscut en els últims anys. Aquestes dues imatges aparentment oposades fan que en els discursos socials i les notícies dels mitjans de comunicació convisquin idees contradictòries sobre quina és la relació dels joves amb la política.

L'*Enquesta sobre participació i política* (EPP) vol contribuir a explicar quina és la relació dels joves amb l'esfera pública i quins són els seus hàbits de participació. En aquesta segona edició s'ha ampliat la mostra al conjunt de la població, la qual cosa permet comparar les actituds polítiques, els hàbits associatius i les pràctiques participatives de les persones joves amb els dels adults. Aquesta comparació ha d'ajudar a contrarestar o contrastar discursos i tòpics sobre les diferències que hi ha entre la participació de joves i la dels adults.

L'EPP'11 és un projecte elaborat entre la Direcció General de Joventut i la Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament, amb el suport del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO). A l'annex es detallen les característiques tècniques de l'enquesta.

En aquest informe preliminar es presenten els resultats d'una primera explotació de l'enquesta i es fa èmfasi en la comparació de joves i adults. El document està organitzat en diversos apartats que exposen dades sobre la socialització política, les actituds i els valors dels joves i dels adults, la seva col·laboració amb entitats i col·lectius i el comportament participatiu d'aquests. Per començar, es destaquen els deu aspectes més rellevants que es manifesten al llarg del document.

1. Aspectes destacats

1. Els joves prefereixen les formes de participació menys institucionals i més vinculades directament a les causes. Les diferents preguntes sobre participació política permeten veure que les persones joves són més actives que les adultes i que escullen formes de participació reivindicativa que estan més vinculades directament als motius pels quals participen: les manifestacions – hi ha participat un 43,8% dels joves, enfront d'un 27,6% dels adults- la participació en debats polítics –un 21,6% enfront d'un 11,5%- o la intervenció en activitats il·legals de protesta -un 12,6% dels joves enfront d'un 2,3% dels adults. En canvi utilitzen menys les formes tradicionals de participació mediades i institucionals, com ara el vot –un 64,9% dels joves enfront un 80,8% dels majors de 29 anys-, el contacte polític –un 18% enfront d'un 25,2% dels adults- o la militància política i sindical. En general la gent jove no és menys participativa, sinó que opta per un repertori de participació diferent dels adults. Prefereixen formes més individualitzades que permetin una relació més directa amb el motiu pel qual es mobilitzen; en canvi, intervenen menys que els adults quan cal una mediació d'agents amb qui se senten poc identificats (com ara els i les representats polítics o els partits).

[Vegeu les taules 10 i 11.]

2. La desafecció política no és un fenomen juvenil; afecta igual a tota la població. Les actituds d'implicació política són pràcticament idèntiques entre joves i adults. En el principal indicador d'afecció política (l'interès per la política), els i les joves es mostren fins i tot lleugerament més interessats que els adults (en una escala del 0 al 10, els joves puntuen 5,70 i els adults 5,55). I quant a la satisfacció del funcionament de la democràcia, els resultats també són molt similars. Aquestes dades desmenteixen la visió de les persones joves com un grup especialment desafecte i apàtic respecte a la política.

[Vegeu el gràfic 1 i la taula 3.]

3. Les desigualtats de gènere en la implicació política i l'associacionisme tendeixen a desaparèixer en les persones joves. Una de les característiques més importants de les desigualtats de gènere en les societats patriarcal és l'exclusió de la dona de l'esfera pública. La participació i la implicació polítiques es reserven a l'home. Les dades de l'enquesta mostren que els i les joves comencen a superar aquestes desigualtats, per exemple: en l'interès per la política en una escala de l'1 al 10, els homes puntuen 5,83 enfront del 5,34 de les dones; en canvi, en la gent jove aquesta diferència entre homes i dones desapareix (un 5,71 enfront d'un 5,69 respectivament). El cas de l'associacionisme encara és més evident: els homes adults participen un 3,6% més en associacions que les dones. En canvi en els joves la situació és inversa; són les dones les que participen més que els homes en entitats (un 8,6% més).

[Veure la taula 4 i el gràfic 7.]

4. Els joves se senten allunyats de la política de partits. En tots els indicadors que estan relacionats amb la política partidista, els joves són molt menys actius que els adults. L'exemple més clar és el de la participació electoral: en les eleccions al Parlament de Catalunya, l'abstenció declarada dels menors de 29 anys és del 35,1% enfront del 19,3% dels adults. Però aquesta distància de la gent jove respecte a la política partidista també s'observa en els nivells d'identificació partidista (8,2 punts per sota dels adults) i de militància en partits polítics (un 3,6% dels i les joves participen en partits enfront del 5,2% dels adults). Els discursos sobre la desafecció política dels i les joves se sustenten en aquestes dades. Sabem, en canvi, que aquests tenen el mateix interès per la política que els adults (vegeu el punt 2) o que participen més en formes menys institucionalitzades, com ara les manifestacions, la signatura de peticions, etc. (vegeu el punt 1). Per tant sembla que, més que desafecció política, hi ha una desafecció partidista o institucional que afecta especialment la gent jove.

[Vegeu el gràfic 2 i les taules 8 i 10.]

5. Els joves s'associen menys, però ho fan amb més intensitat. Un 66,3% dels individus majors de 29 anys participen en una associació (excloent les esportives) on hi col·laboren. Entre els joves aquest percentatge és tan sols el 46,5%; hi ha, per tant, una diferència de 20 punts. Tanmateix, aquesta col·laboració pot ser de qualsevol tipus: fent-se soci, donant suport econòmic, participant puntualment o com a organitzador. Si ens fixem en la forma de participació més intensa en entitats –és a dir, ser-ne responsable o organitzador–, els joves superen lleugerament els adults (un 11,2% enfront d'un 10,6%). Per tant, si bé és cert que hi ha més participació associativa entre els adults, en els llocs de responsabilitat les diferències entre joves i adults desapareixen. Quan un jove decideix col·laborar amb una entitat tendeix a fer-ho amb un grau d'implicació superior al d'un adult.

[Vegeu els gràfics 5 i 6 i la taula 8.]

6. El voluntariat és un fenomen especialment juvenil. Quan es pregunta directament pel voluntariat es destaca que els comportaments diferencials dels joves i adults s'inverteixen quant a la participació associativa. Els individus de 15 a 29 anys que manifesten haver fet de voluntaris en els últims 12 mesos són un 24,6%, en contra només d'un 13,1% dels adults. Aquest fenomen s'explica, d'una banda, per la major disponibilitat de temps de la gent jove, però, d'altra banda, perquè el voluntariat ofereix una relació molt directa i immediata amb el motiu pel qual es participa. El voluntariat és, de fet, una de les primeres activitats de servei a la comunitat per a molts joves. Ho demostra el fet que el percentatge de joves de 15 a 19 anys que manifesten haver fet aquest tipus d'accions en l'últim any és del 34,9%, molt per sobre de la mitjana de joves de 15 a 29 anys.

[Vegeu el gràfic 8 i la taula 9.]

7. Els joves són ideològicament més extremistes. En l'eix ideològic esquerra-dreta, joves i adults se situen de mitjana en una posició ideològica força similar al centre-esquerra: en una escala de l'1 al 7 on 1 significa *extrema esquerra* i 7 *extrema dreta*, els joves se situen al 2,99, mentre que els majors de 29 anys estan al 3,06. La diferència la trobem en la distribució d'aquestes posicions: els joves tendeixen a tenir posicions més extremes, mentre que els adults acostumen a tenir posicions més properes al centre.

[Vegeu el gràfic 3 i la taula 5.]

8. El sentiment de pertinença a Catalunya és més present entre la gent jove, però no hi ha diferències amb les persones adultes quant al dret a decidir. La majoria de les persones entrevistades tenen identitats compartides: és a dir, se senten catalans i espanyols al mateix temps tot i que sovint amb preferències. La principal diferència entre joves i adults és que els primers tendeixen a sentir-se més catalans: entre els joves, els que se senten només catalans o més catalans que espanyols representen un 45,5%, mentre que els adults són un 38,7%. Pel que fa a la posició sobre la sobirania de Catalunya, no hi ha diferències significatives: 2 de cada 3 ciutadans creuen que Catalunya hauria de tenir el dret a decidir sobre la seva independència.

[Vegeu el gràfic 5 i la taula 6]

9. La generació jove ha estat plenament socialitzada en la participació. A diferència de les generacions més grans, la generació jove actual ha estat en contacte amb pràctiques participatives durant la infantesa a través dels seus pares. Això fa que les activitats cíviques com la participació electoral, el debat polític o les manifestacions siguin maneres de col·laborar més normalitzades per aquesta generació que per aquelles que es van socialitzar durant la dictadura.

[Vegeu les taules 1 i 2.]

10. Internet s'estén com un vehicle de participació política per a totes les edats, però hi ha diferències quant al tipus d'utilització. La introducció d'Internet té un clar component generacional: les generacions més joves han estat les primeres a integrar l'ús de la xarxa, especialment per a activitats que van més enllà de la feina. Però el que s'observa a les dades és que els altres grups d'edat (amb excepció dels majors de 65 anys) també hi han incorporat Internet com un vehicle de col·laboració i de relació amb l'Administració. El resultat d'això és que la participació via Internet ja no és un fenomen exclusivament juvenil ja que la població de 30 a 64 anys l'utilitza per motius força similars. Sí que hi ha diferències en el tipus d'ús que en fan: els adults acostumen a servir-se d'Internet per fer gestions i contactar amb administracions i partits polítics; en canvi, els joves l'utilitzen com a vehicle de comunicació, informació i discussió més informal i entre iguals. Sembla, per tant, que les diferents pautes de comportament en la participació *online* segons l'edat no responen al fet que els joves utilitzin la xarxa i els adults no, sinó que reproduïxen les diferències que s'observen en la participació *offline*.

[Vegeu la taula 12.]

2. Socialització política

Les experiències viscudes els primers anys de vida tenen una influència important al llarg de tot el cicle vital. La socialització és el procés pel qual l'individu incorpora determinades orientacions i hàbits socials que es mantenen molt estables al llarg de la seva vida. Lògicament, els valors, les actituds i els patrons de comportament polítics també estan influïts pel procés de socialització. Per això, per entendre les actituds polítiques i els comportaments participatius dels ciutadans i ciutadanes i les seves diferències, cal veure de quina manera els diversos agents de socialització els poden haver influït.

Sabem que, en els primers anys de vida, la família té un paper fonamental. Per això els individus amb pares que han tingut hàbits de participació tendiran a veure la implicació cívica com una acció més natural que aquells individus socialitzats en contextos on la participació s'ha viscut com una activitat aliena.

Taula 1. Activitat cívica dels pares durant la infantesa de l'entrevistat

Durant la seva infantesa amb quina freqüència els seus pares feien les activitats següents? (sovint o de vegades)

	Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29)	Total
Votar a les eleccions	91,0%	69,1%	73,7%
Debatre sobre política	60,7%	43,3%	47,0%
Participar en reunions o actes d'associacions cíviques	35,1%	25,1%	27,2%
Participar en manifestacions o actes de protesta	29,0%	14,7%	17,8%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

La taula mostra molt clarament que els joves d'avui tenen més referents de participació en els seus pares que els adults. La participació també depèn de les facilitats que doni el context en què es vol intervenir i, a més, cal tenir en compte que molts dels adults entrevistats -especialment els més grans- van viure la seva infantesa durant la dictadura. Per això convé una anàlisi més detallada dels grups d'edat.

Taula 2. Activitat cívica dels pares durant la infantesa de la persona entrevistada segons els grups d'edat

Durant la infantesa, amb quina freqüència els seus pares feien aquestes activitats? (sovint/de vegades)

	15-29 anys	30-44 anys	45-64 anys	65 i més	Total
Votar a les eleccions	93,1%	93,1%	69,7%	39,6%	75,6%
Debatre sobre política	61,9%	56,1%	42,3%	29,6%	47,9%
Participar en reunions o actes d'associacions cíviques	37,2%	40,1%	22,3%	14,1%	28,7%
Participar en manifestacions o actes de protesta	30,0%	22,7%	14,0%	6,5%	18,3%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Aquesta segona taula confirma la importància de la dictadura a l'hora d'explicar les diferències en els comportaments participatius dels pares. Hi ha una relació força lineal entre els grups d'edat i la participació cívica dels pares: com més gran és la persona entrevistada, menor és la participació dels seus pares. Els entrevistats que, per edat, van viure la seva infantesa totalment o parcialment en la democràcia tendeixen a manifestar un grau de participació cívica més alt que els seus pares. Això fa que les activitats cíviques (la participació electoral, el debat polític o la manifestació) siguin actuacions més normalitzades per aquesta generació que per aquelles que es van socialitzar durant la dictadura.

3. Les actituds i els valors polítics

Les actituds i els valors tenen un paper fonamental, ja que determinen la manera que tenen els individus de percebre l'entorn, seleccionar els objectes i fenòmens als quals presten atenció, processar la informació o pensar i jutjar. En últim terme, les actituds contribueixen a explicar per què actuem d'una manera determinada. L'anàlisi de les actituds i els valors polítics, per tant, serveix per comprendre de quina manera els ciutadans processen subjectivament els fenòmens polítics i contribueix a explicar el seu comportament.

3.1. La implicació política

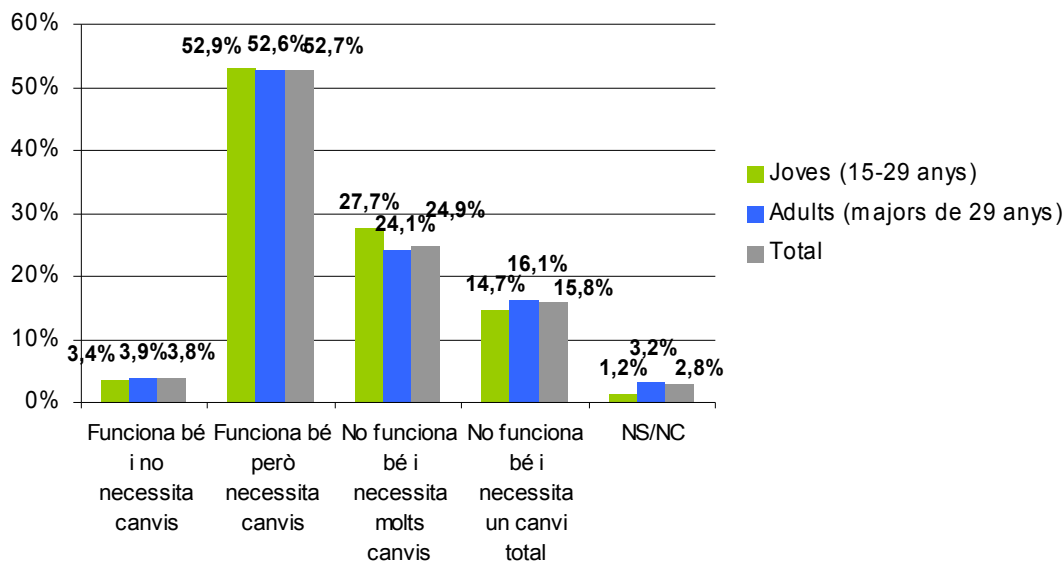
Molt sovint els mitjans de comunicació transmeten la idea que els joves cada cop se senten més allunyats de la política, que no els interessa i que es mostren apàtics i desafectes respecte als problemes polítics i socials. Aquesta visió no és exclusiva dels mitjans, també alguns acadèmics han alertat de l'aparent desafecció política dels joves. Paradoxalment, en alguns moments puntuals, els mateixos mitjans de comunicació ens expliquen la presència significativa de joves en mobilitzacions amb contingut polític i social.

Aquest apartat ens permet caracteritzar les actituds de la gent jove respecte a la política i veure si són gaire diferents de les que té la resta de la població.

El gràfic 1 ens aporta informació sobre el grau de satisfacció dels ciutadans i ciutadanes amb el funcionament de la democràcia a Catalunya.

Gràfic 1. Satisfacció amb el funcionament de la democràcia

Com considera que funciona la democràcia a Catalunya?

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Els resultats mostren que hi ha un consens clar: la població pensa que el funcionament de la democràcia necessita canvis. Només un 3,8% de la població manifesta que la democràcia funciona bé i no necessita canvis. La posició majoritària és que a Catalunya la democràcia funciona bé però necessita canvis. De totes maneres el percentatge de persones que considera que necessita molts canvis o un canvi total és un 40,7%. Es destaca, a més, que no hi ha pràcticament diferències entre joves i adults pel que fa als nivells de satisfacció amb el funcionament de la democràcia.

L'interès per la política és l'indicador més estès d'implicació política, ja que proporciona una idea de la rellevància que l'individu dona a la política. Un cert grau d'interès és imprescindible per mantenir-se'n informat, tenir-ne opinions i participar-hi.

Taula 3. Interès per la política

En una escala del 0 al 10, en quina mesura diria que l'interessa la política?

Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
5,70	5,55	5,58

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

En contra del que sovint es diu, els joves estan lleugerament més interessats per la política que els adults. En una escala del 0 al 10, els joves puntuen un 5,70 enfront d'un 5,55 dels adults. La diferència no és molt gran, però contribueix a desmentir la idea que els joves es mostren més desinteressats i apàtics que els adults respecte a la política.

Alguns estudis indiquen que, pel que fa a l'interès per la política, acostuma a haver-hi una diferència significativa entre dones i homes, ja que les dones hi estan menys interessades. En l'EPP'11 la, diferència total en l'interès per la política entre sexes és de mig punt en l'escala de 0 a 10.

Taula 4. Interès per la política segons el sexe

En una escala del 0 al 10, en quina mesura diria que l'interessa la política?

Joves (15-29 anys)		Adults (majors de 29 anys)		Total	
Home	Dona	Home	Dona	Home	Dona
5,71	5,69	5,86	5,25	5,83	5,34

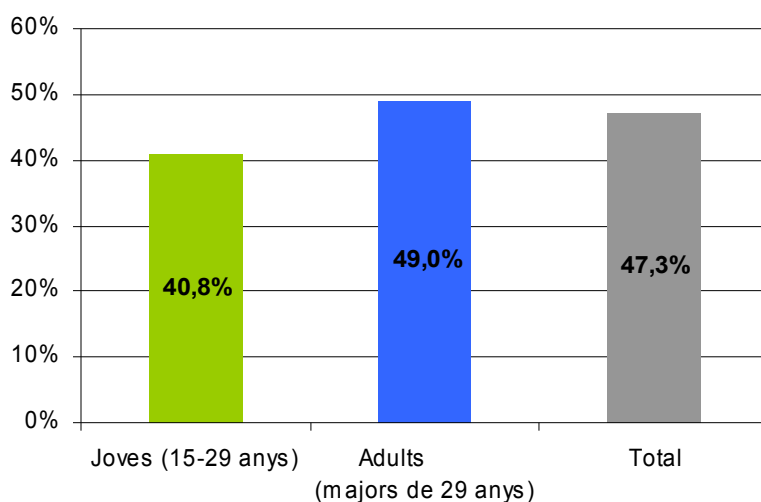
Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Tal com mostra la taula 4, aquesta diferència en l'interès per la política entre homes i dones és atribuïble únicament als adults. La diferència entre sexes és pràcticament nul·la entre els joves, ja que en la majoria d'indicadors d'actituds polítiques les desigualtats entre homes i dones tendeixen a desaparèixer en les generacions més joves.

Un últim indicador -en aquest cas, la proximitat dels ciutadans a la política més convencional- és el nivell d'identificació partidista.

Gràfic 2. Identificació partidista

Hi ha algun partit amb el qual se senti més proper que a la resta de partits?

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Les dades mostren el percentatge de persones enquestades que manifesten sentir-se més properes a un partit determinat. Aquest és un indicador que des de fa unes dècades va a la baixa a la majoria de societats avançades. I aquest descens és degut en part al fet que els joves acostumen a mostrar uns nivells més baixos

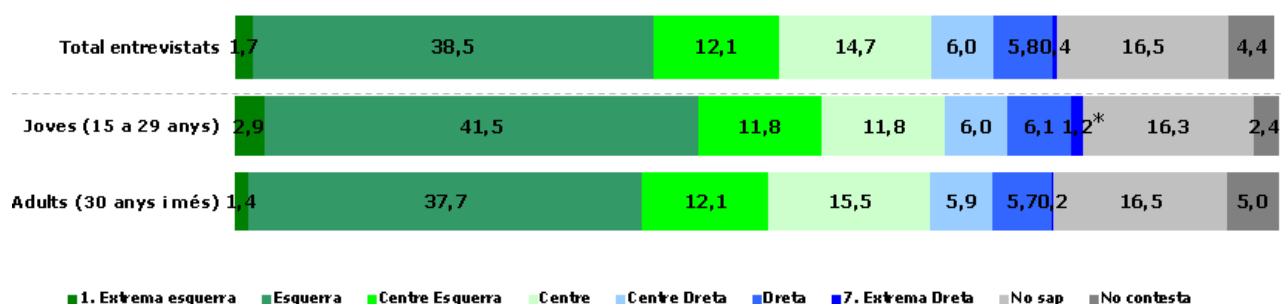
d'identificació partidista. Catalunya, tal com indica el gràfic, també segueix aquest patró ja que el grau d'identificació partidista que presenten els joves catalans és molt baix.

3.2. Posicionament polític

Les actituds polítiques no sols fan referència al nivell d'implicació sinó també als diferents posicionaments ideològics que s'adopten respecte als assumptes polítics. Un dels indicadors més clàssics i intuïtius de la posició ideològica és l'autoubicació en l'eix esquerra-dreta.

Gràfic 3. Autoubicació ideològica en l'eix esquerra-dreta.

Vostè com es defineix? (%)

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Taula 5. Mitjana de l'autoubicació ideològica en l'eix esquerra-dreta

Vostè com es defineix? Escala: 1 (extrema-esquerra) – 7 (extrema-dreta)

Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
2,99	3,06	3,05

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

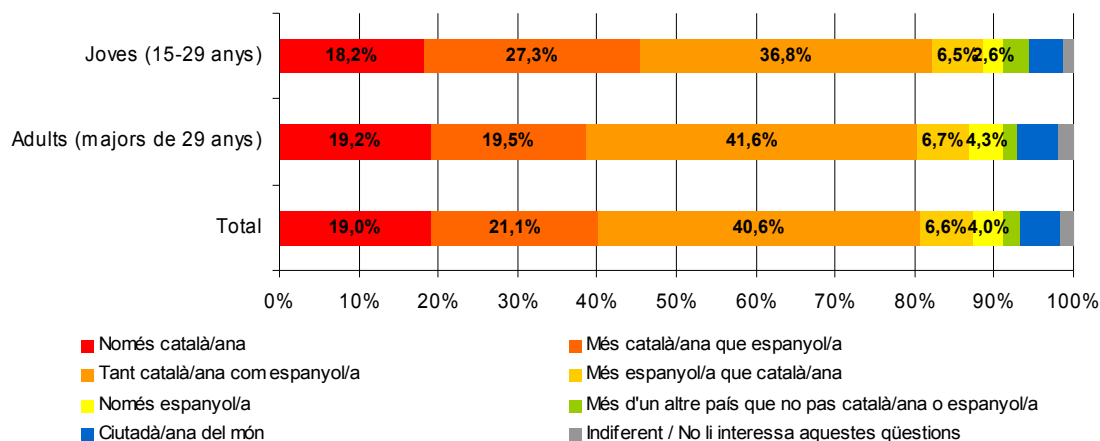
Les dades posen de manifest que la posició majoritària és "d'esquerres". De fet, la mitjana de la població que s'identifica amb el centre-esquerra és un 2,99 en els joves i un 3,06 en els adults. Si bé la posició mitjana és molt similar tant en joves com en adults, s'observa que els primers tendeixen a situar-se en posicions més extremes que no pas els segons, que prefereixen posicions més centrades. Aquesta tendència de la gent jove val tant per a l'esquerra com per a la dreta.

Un altre aspecte és que, en aquesta pregunta, la meitat dels menors de 30 anys responen més "no contesto" en comparació dels adults. Sembla, per tant, que els joves tenen menys problemes a l'hora de manifestar les seves posicions ideològiques.

A Catalunya l'eix nacional té un paper fonamental en la definició ideològica. Per veure quines són les posicions dels ciutadans i ciutadanes en aquest eix, l'EPP'11 pregunta sobre el sentiment de pertinença.

Gràfic 4. Sentiment nacional de pertinença

Amb quina de les frases següents se sent més identificat? Em sento...

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

A Catalunya es produeix un fenomen molt important d'identitat compartida: la majoria de la població (2 de cada 3 catalans) quan se li pregunta sobre el seu sentiment de pertinença respon opcions que combinen el sentiment de sentir-se català i espanyol al mateix temps ("Més català/ana que espanyol/a", "Tant català/ana com espanyol/a" o "Més espanyol/a que català/ana"). Així, doncs, el sentiment de pertànyer igual als dos espais és majoritari (un 40,6%). Pel que fa als que es decanten per un espai, predomina clarament el sentiment de pertinença a Catalunya: un 21,1% se senten més catalans que espanyols enfront del 6,6% que se senten més espanyols que catalans. Quant al sentiment nacional català-espanyol, el sentiment nacional mitjà tendeix més a la catalanitat.

Aquesta tendència a identificar-se amb Catalunya és més accentuada entre els joves. De la població de 15 a 29 anys els que se senten només catalans o més catalans que espanyols representen un 45,5% enfront d'un 38,7% dels adults.

El sentiment de pertinença a un tercer país és el doble entre els joves que entre els adults a causa -amb tota seguretat- d'haver-hi més joves d'origen estranger que no adults. En canvi, l'opció de "ciutadà del món" és molt similar

Una manera alternativa d'analitzar la ideologia dels ciutadans i ciutadanes és preguntant indirectament per la seva posició envers diversos temes que denoten valors i tendències polítiques de fons. En la pregunta que es mostra a la taula 6 es demanava el grau d'acord amb unes frases que expressen posicions socials i polítiques.

Taula 6. Posicionament en temes socials i polítics

D'acord o totalment d'acord amb la frase...

	Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
L'arribada d'immigrants en els últims anys ha tingut un efecte negatiu sobre l'economia del país.	41,5%	45,1%	44,3%
Les parelles homosexuals han de tenir el mateix dret a adoptar fills que les heterosexuales.	81,2%	71,3%	73,4%
Catalunya hauria de tenir el dret a decidir sobre la seva independència.	65,6%	66,4%	66,2%
L'Estat hauria d'intervenir menys en l'economia i deixar més llibertat a les empreses.	46,5%	50,6%	49,7%
Cal preservar el medi ambient encara que això impliqui aturar el creixement econòmic.	72,5%	73,6%	73,4%
S'hauria de millorar els serveis públics i les prestacions socials encara que això suposés pagar més impostos.	59,2%	71,7%	69,0%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

En relació amb l'encaix de Catalunya amb Espanya, 2 de cada 3 entrevistats consideren que Catalunya hauria de tenir el dret a decidir sobre la seva pròpia independència. En aquest aspecte no hi ha diferències entre joves i adults. Tampoc n'hi ha en el fet de prioritzar la preservació del medi ambient per sobre del creixement econòmic. Aquest és, de fet, un dels temes que genera més consens: un 73,4% de ciutadans manifesten estar-hi d'acord. Aquest és, exactament, el mateix grau d'acord que suscita el fet que les parelles homosexuals puguin tenir el mateix dret a adoptar fills que les heterosexuales. En aquest cas sí que hi ha una diferència significativa entre joves i adults: un 81,2% dels joves són partidaris de l'adopció enfront d'un 71,3% dels majors de 29 anys.

Quant al paper que l'Estat ha de tenir a l'economia, les diferències entre joves i adults són ambivalents: els joves són lleugerament més favorables a la intervenció de l'Estat en l'economia que els adults i, en canvi, són clarament més reticents a millorar els serveis públics si això implica un augment dels impostos.

3.3. Valors polítics

Pel que fa al conjunt d'orientacions subjectives que els individus tenen respecte de la política es distingeixen les actituds dels valors polítics. No és una distinció amb una frontera nítida, però els teòrics consideren que els valors tenen un component més general i més estable. Les actituds es refereixen a orientacions afectives (sentiments i implicacions que genera la política) o avaluatives (valoracions d'actors polítics, institucions...) i estan molt influïdes pel context, per tant, són més fluctuants. Els *valors*, en canvi, es refereixen a orientacions subjectives menys sensibles als canvis de context i contribueixen a formar actituds.

La taula següent mostra un dels indicadors que el polític Ronald Inglehart utilitza per identificar els valors polítics d'una societat. Segons Inglehart, els valors estan canviant des de fa unes dècades a les societats avançades. Hi ha una transició de

valors materialistes (que prioritzen aspectes com la seguretat, l'ordre i la tradició) a valors postmaterialistes (que prioritzen la llibertat, l'autoexpressió, la racionalitat i la secularització). Inglehart defensa que el fet que les generacions més joves hagin estat socialitzades en entorns més segurs i amb menys mancances materials fa que tendeixin a tenir valors postmaterialistes.

Taula 7. Priorització de valors materialistes/postmaterialistes

Quin dels objectius següents que es pot proposar la societat considera més important? (primer objectiu i segon sumats)

	Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
Augmentar la participació dels ciutadans en les decisions importants del Govern	66,0%	64,8%	65,1%
Protegir la llibertat d'expressió	64,3%	51,8%	54,4%
Combatre la pujada de preus	45,6%	44,1%	44,4%
Mantenir l'ordre de la nació	20,9%	30,2%	28,2%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

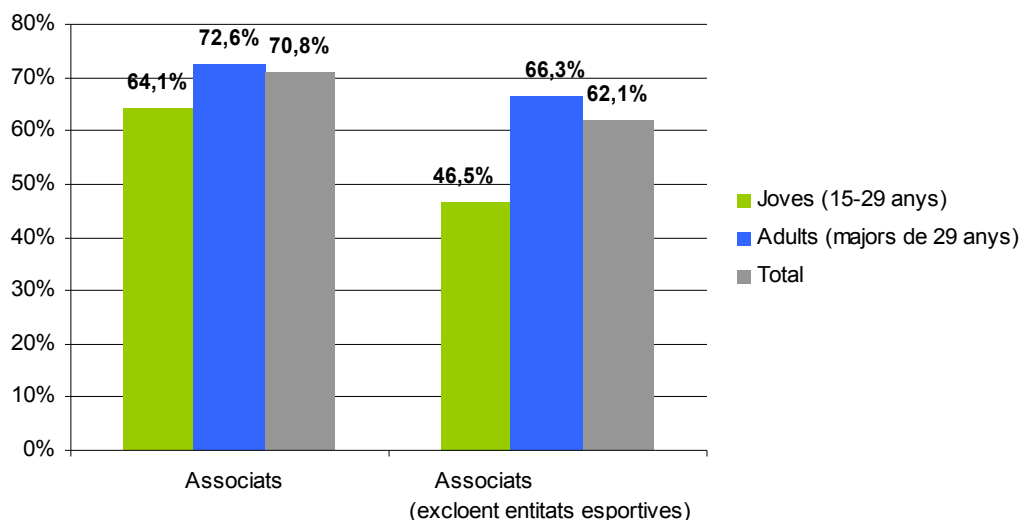
A la pregunta es demana a la persona enquestada que se seleccioni el primer i el segon objectius més importants. Per això la suma dels percentatges és superior a 100. Tant en joves com en adults, els resultats situen els objectius vinculats als valors postmaterialistes per sobre dels objectius materialistes. És significatiu que l'augment de la participació es considera clarament l'objectiu més important pels joves i adults sense gaires diferències entre ells. S'observa també que els joves atorguen més importància que els adults a la llibertat d'expressió, mentre que en donen força menys al manteniment de l'ordre.

4. Participació en entitats i col·lectius

La participació en organitzacions cíviques és fonamental per a qualsevol societat democràtica. En primer lloc, perquè la participació política s'estructura a través d'organitzacions, siguin formals o informals. Fins i tot, en aquells moments de mobilització on hi ha una forta presència de participació individual, les entitats i els col·lectius tenen un paper catalitzador. En segon lloc, les entitats tenen la capacitat de donar una continuïtat a la participació individual. Finalment, les associacions són també un element fonamental del capital social d'una determinada societat. Molts estudis identifiquen la riquesa de la xarxa associativa d'una comunitat amb la seva capacitat de generar confiança i vincles socials i també amb l'efectivitat democràtica de les seves institucions.

Gràfic 5. Participació o col·laboració en entitats

Participa en alguna entitat/col·lectiu o hi col·labora?

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Les dades indiquen el percentatge d'individus que manifesten participar en alguna entitat o col·laborar-hi. No és, per tant, un indicador de pertinença formal a una entitat, sinó de col·laboració mitjançant diverses formes i intensitats de participació. S'observa que el nivell global de participació en entitats és força elevat: un 70,8% i un 62,1% si excloem les entitats esportives. En aquesta primera anàlisi general, els joves participen en menor mesura que els adults en entitats.

La taula següent mostra la participació en entitats i col·lectius en funció del tipus d'entitat.

Taula 8. Participació o col·laboració en entitats segons el tipus d'entitat*Em podria dir si participa en alguna d'aquestes entitats/col·lectius o si hi col·labora?*

	Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
Organització o club esportiu	34,8%	27,0%	28,6%
Organització cultural o d'oci (casal d'avis, entitats musicals o artístiques...)	15,9%	24,4%	22,6%
Organització religiosa	3,8%	7,7%	6,8%
Organització d'educació en el lleure educatiu (escoltes, esplais...)	11,9%	7,4%	8,3%
Sindicat	4,3%	13,8%	11,8%
Partit polític	3,6%	5,2%	4,8%
Organització professional o empresarial (com ara el col·legi professional)	4,7%	9,7%	8,6%
Associació de veïns i veïnes (no s'hi inclouen les reunions d'escala)	4,4%	14,2%	12,1%
Grup de pares o mares d'alumnes (AMPA)	9,2%	27,1%	24,2%
Associació d'estudiants (sindicats, assemblees..)	8,8%	0,0%	8,2%
Grup ecologista, de defensa del territori o protecció dels animals	6,5%	8,2%	7,8%
Organització de defensa dels drets humans, pacifista...	11,8%	23,1%	20,7%
Grup o plataforma alternativa, altermundista, anticapitalista o casal ocupa	4,6%	2,1%	2,6%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

El tipus d'entitats que mobilitzen un nombre més gran de persones són, per aquest ordre, les entitats esportives, les associacions de mares i pares d'alumnes, les associacions culturals i les organitzacions pacifistes i de defensa dels drets humans. En totes aquestes hi ha més d'un 20% dels enquestats que hi col·laboren. En canvi, les que mostren un percentatge més baix de participació són els grups alternatius (casals ocupes, grups o plataformes anticapitalistes o altermundistes...), els partits polítics i les organitzacions religioses.

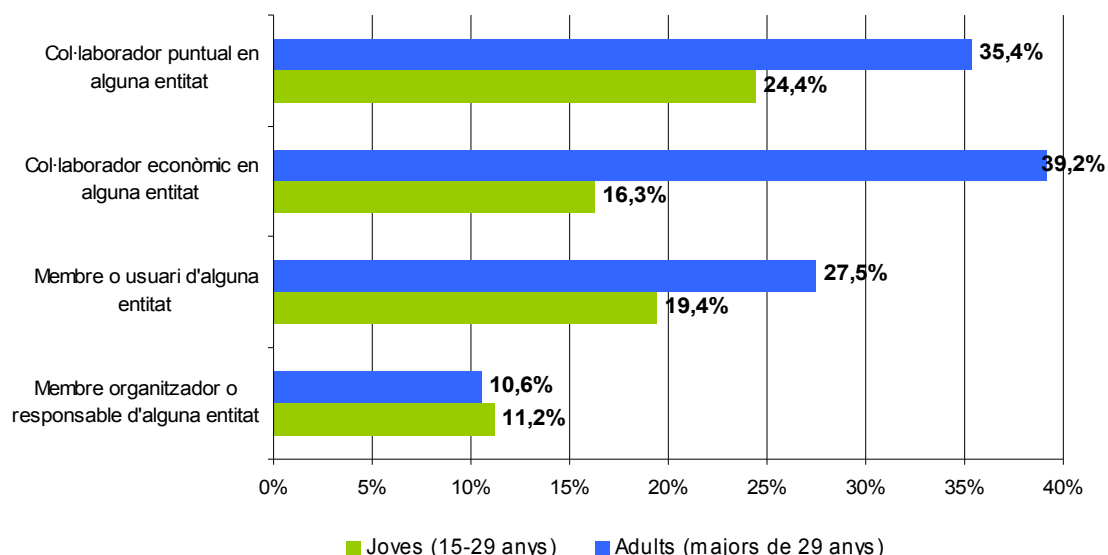
Quant als nivells de participació pels diversos tipus d'entitats segons l'edat, s'observa que les diferències més grans es troben en aquelles entitats i associacions a les quals la població s'associa perquè estan en un moment determinat del cicle vital. Un cas molt evident és les associacions de mares i pares d'alumnes on hi ha una major participació d'adults, ja que correspon al moment de tenir fills en edat escolar. També els sindicats o les organitzacions professionals compten amb una proporció menor de participació juvenil, ja que molts joves de 15 a 29 anys segueixen estudiant i no han començat la seva etapa laboral. La contrapartida està en les associacions d'estudiants que, tal com indiquen les dades, són organitzacions exclusivament juvenils.

Més enllà de l'especificitat d'aquestes organitzacions on per la seva naturalesa, la participació està molt condicionada a l'edat, la taula mostra tendències diferenciades en la participació associativa de joves i adults: els joves col·laboren menys amb organitzacions religioses, partits polítics, entitats culturals i de defensa dels drets humans. En canvi, participen més en grups alternatius, organitzacions esportives i entitats d'educació en el lleure.

Fins ara les dades tenen en compte qualsevol tipus de col·laboració. En canvi, sabem que les intensitats en la participació en una entitat poden ser molt diferents i com més intensa és la participació més capacitat de mobilització i generació de capital social tindrà l'entitat. Per això és important analitzar la participació en entitats en funció del tipus de col·laboració.

Gràfic 6. Intensitat de la participació en entitats (excloent les entitats esportives)

De quina manera hi participa o col·labora?

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Les dades indiquen que els tipus de col·laboració que exigeixen menys compromís (col·laboració puntual o econòmica) són els més habituals, ja que comporta dedicar-hi menys temps. Això és així especialment en els majors de 29 anys. De fet, les diferències entre joves i adults són notablement més importants en aquells tipus de participació de menor compromís i intensitat, especialment en la col·laboració de tipus econòmic on un 39,2% dels adults manifesten col·laborar econòmicament amb alguna entitat enfront d'un 16,3% dels joves. És clar que el major poder adquisitiu dels adults i la seva major capacitat de despesa els permet implicar-se més en entitats que demanen una col·laboració econòmica (puntualment o periòdicament per mitjà d'una quota).

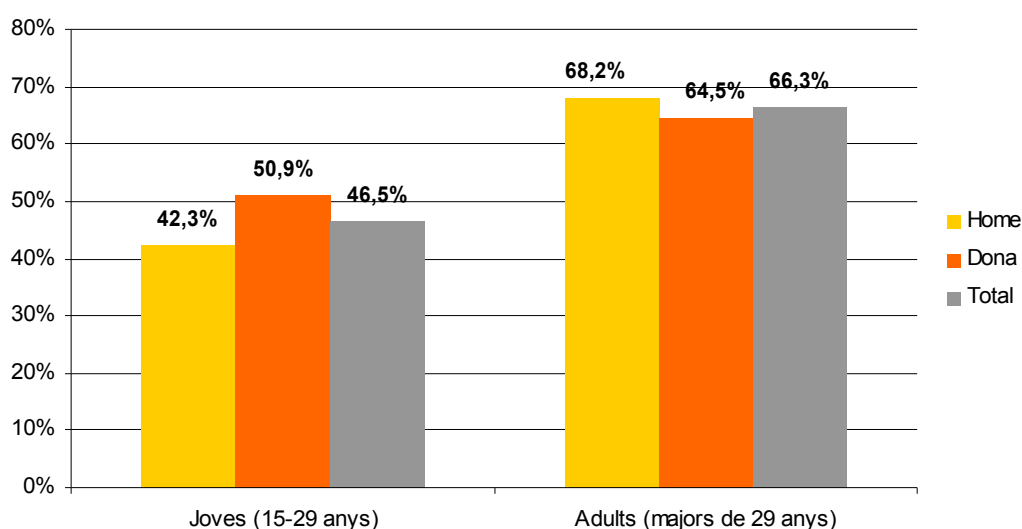
En canvi, en aquell tipus de participació que exigeix més compromís, les diferències entre joves i adults s'inverteixen. Quan la participació implica actuar com a responsable o organitzador, els joves presenten un percentatge lleugerament

superior al dels adults: un 11,2% enfront del 10,6% dels majors de 29 anys. Aquesta és una dada interessant que ens indica una forma diferent d'entendre la participació en entitats i col·lectius. Els joves tendeixen menys que els adults a delegar en entitats la seva veu en els temes que els interessin; això no vol dir que se'n desentenguin, sinó que prefereixen participar-hi directament. Això explica que quan col·laboren amb entitats tendeixen a fer-ho amb més intensitat.

A l'apartat sobre actituds polítiques s'ha vist que les desigualtats en l'interès per la política entre homes i dones tendien a desaparèixer en els joves. En l'associacionisme, les diferències no desapareixen, sinó que s'inverteixen.

Gràfic 7. Participació o col·laboració en entitats segons el sexe (excloent les entitats esportives)

Participa en alguna entitat/col·lectiu o hi col·labora?

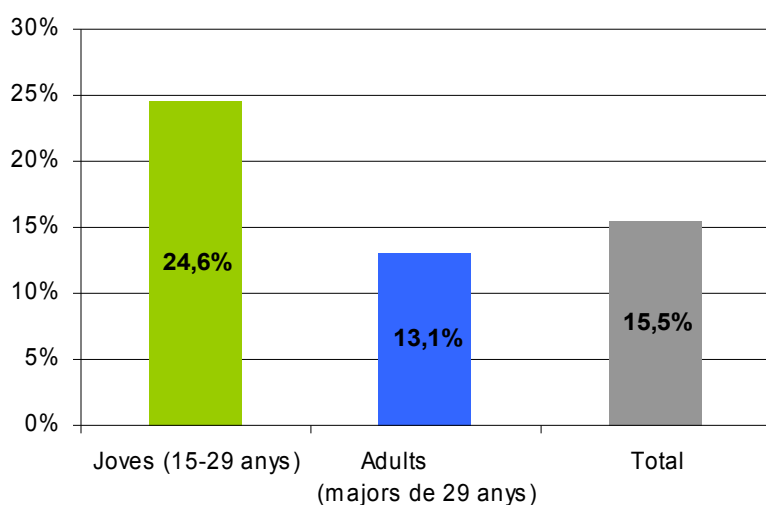
Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Pel que fa als adults, les dades mostren com els homes participen més en entitats que les dones amb una diferència de 3,7 punts percentuals. En canvi, en els joves la diferència s'inverteix i són les dones les que hi participen més: fins a un 8,6% més. És probable que aquestes diferències siguin causades pels canvis generacionals en els patrons de gènere; és a dir, per l'augment de dones en l'àmbit associatiu.

En el qüestionari de l'EPP'11 s'hi ha inclòs una pregunta explícita sobre la participació en entitats de voluntariat i el resultat també ens indica que hi ha diferències entre els joves i els adults a l'hora d'entendre la participació en entitats.

Gràfic 8. Participació en activitats de voluntariat

En els últims dotze mesos ha participat en alguna activitat organitzada de voluntariat?

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

A diferència del que passava amb la col·laboració genèrica amb entitats, la participació en activitats de voluntariat és molt habitual en els joves que en els adults. El voluntariat facilita una relació directa de l'individu amb la causa per la qual ha decidit mobilitzar-se. En general, les tasques de voluntariat eviten feines rutinàries i burocràtiques en què no hi ha un contacte directe amb la problemàtica.

Molt sovint el voluntariat és una de les primeres formes que utilitzen els joves per col·laborar amb la comunitat. Aquesta actitud s'observa en desglossar les dades per grups d'edat més petits.

Taula 9. Participació en activitats de voluntariat segons l'edat

En els últims dotze mesos ha participat en alguna activitat organitzada de voluntariat?

15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	30-44 anys	45-64 anys	65 anys o més
34,9%	24,3%	18,9%	12,4%	15,1%	10,5%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

El grup d'edat més jove -de 15 a 19 anys- és el més propens a participar en activitats de voluntariat. El voluntariat, doncs, inicia els joves a fer tasques de servei a la comunitat.

Els resultats fan pensar que els joves busquen un sentit més directe i immediat a la seva participació, la qual cosa fa que tinguin menys necessitat d'utilitzar espais i entitats que facin de mediadors dels seus interessos. Aquesta tendència es reflecteix en la seva menor identificació partidista, en el fet que quan col·laboren amb una entitat ho fan amb un nivell d'implicació major i també amb una gran predisposició a fer activitats de voluntariat.

5. Repertoris de participació individual

Més enllà de la participació en entitats, els individus prenen en últim terme la decisió de participar-hi individualment. Hi ha un ampli ventall d'accions que contenen la intenció d'expressar-se sobre aspectes socials i polítics o influir-hi. Els estudis fets sobre participació política identifiquen una clara diversificació en la forma per la qual els ciutadans i ciutadanes expressen les seves opinions públiques i envien missatges als governants. Això fa que els repertoris de participació s'ampliïn i que, cada vegada més, la ciutadania escullin diferents formes de participar políticament.

Tot i així, el vot segueix sent una de les formes més rellevants de participació política. En els sistemes democràtics la participació electoral té la funció imprescindible d'escollir representants i vehicular la competència entre opcions polítiques, però, a més, és la font més important de legitimitat del sistema polític.

Taula 10. Participació electoral

En les darreres eleccions al Parlament de Catalunya què va fer vostè?

	Joves (18-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
Va votar	64,9%	80,8%	77,9%
No va votar perquè no va poder	19,0%	6,1%	8,4%
Va decidir no votar perquè no va voler	16,1%	13,2%	13,7%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

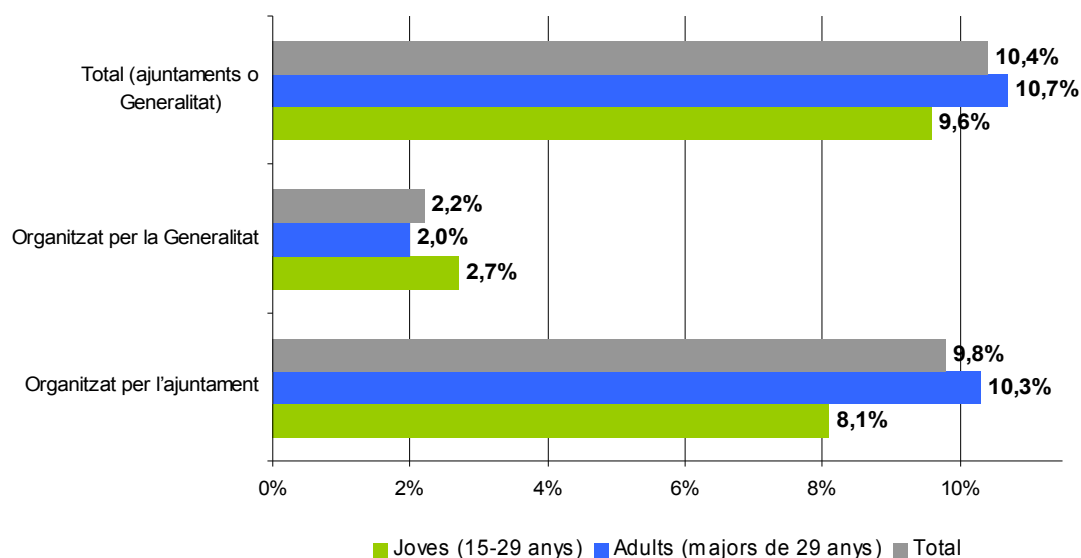
Els joves participen menys a les eleccions que els adults. Les dades de l'EPP'11 confirmen aquest fenomen: el 64,9% dels joves enquestats que a les eleccions al Parlament de Catalunya del novembre de 2010 tenien dret a vot manifesten que van anar a votar, mentre que en el cas dels adults ho van fer un 80,8%. Aquesta menor propensió al vot entre els joves és un fenomen comú en totes les democràcies occidentals. Sembla que darrere hi ha un efecte de cicle vital: a mesura que l'individu creix i adquireix vincles amb la nostra comunitat (és a dir, quan assumeix responsabilitats i lligams socials) es mostra més interessat per qüestions socials i per aspectes que depenen del poder polític. En conseqüència, troba més rellevants les eleccions i tendeix a participar-hi en major mesura. Els estudis electorals han anat observant aquest fenomen al llarg dels anys, però hi ha algunes teories que afirmen que aquest fenomen s'està accentuant a causa d'un efecte generacional: les generacions més joves es mostren menys propenses a votar i aquesta tendència es mantindrà al llarg de tot el seu cicle vital. Les dades de l'EPP'11 no ens permeten confirmar o refutar aquesta hipòtesi, ja que necessitaríem dades longitudinals. Tot i així sí que es constata que la diferència entre joves i adults és notable i dóna un indici més de la distància que senten els joves envers la política partidista.

Cal dir que aquestes són les dades que s'extreuen directament de l'enquesta i que, en tots els estudis, quan es pregunta per la participació electoral, els resultats són més alts que a la realitat. Per exemple, s'ha constatat que la participació real a les últimes eleccions al Parlament de Catalunya va ser del 59,9% i, en canvi, un 77,9% dels enquestats va respondre que hi van participar. Aquest desajust és degut la *biaix de desitjabilitat social* que es defineix com la tendència d'alguns enquestats a respondre allò que creuen que és socialment ben vist. Tenint això en compte aquesta propensió, cal interpretar amb precaució els resultats absoluts. El que sí que es pot prendre com un resultat consistent és la comparació entre grups (en aquest cas joves i adults), entenent que el problema de desitjabilitat és similar als diferents perfils d'enquestats.

En els últims anys, les administracions catalanes han fet un esforç per fomentar la participació de la ciutadania en les polítiques públiques a través de processos participatius, consells ciutadans i consultes, amb l'objectiu de contribuir a l'enfortiment d'una democràcia de qualitat, innovadora i propera.

Gràfic 9. Participació en processos de participació ciutadana

En els últims 12 mesos ha participat en algun debat o procés participatiu?

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Tal com indiquen les dades, l'impacte dels processos de participació ciutadana encara és baix tenint en compte el percentatge de població al qual s'arriba. També s'observa que aquestes estratègies tenen una especial incidència en l'àmbit local, ja que és superior el volum d'afluència a les experiències organitzades pels ajuntaments.

Fins ara s'han analitzat formes de participació institucional (com ara el vot o els processos de participació ciutadana organitzats i previstos pel sistema polític i les institucions públiques), però els ciutadans tenen a la seva disposició moltes altres

vies per expressar les seves opinions polítiques i altres repertoris d'acció per exercir una influència en el poder polític o directament en el funcionament de la societat.

Taula 11. Repertoris de participació

En els últims 12 mesos ha fet alguna de les activitats següents?

	Joves (15-29 anys)	Adults (majors de 29 anys)	Total
Ha firmat per alguna causa, problema o petició	44,4%	40,0%	40,9%
Ha comprat productes per raons socials, polítiques o mediambientals (comerç just i altres)	37,8%	37,9%	37,8%
Ha anat a un acte amb connotacions o continguts polítics o reivindicatius	36,1%	29,7%	31,1%
Ha participat en una manifestació o concentració de protesta	43,8%	27,6%	31,0%
Ha deixat de comprar productes o marques per raons socials, polítiques o mediambientals	24,7%	24,0%	24,2%
Ha contactat amb polítics (formalment o informalment) per expressar-los la seva opinió	18,0%	25,2%	23,6%
Ha col·laborat amb l'ajuntament en l'organització d'actes d'interès o diades especials	17,4%	16,5%	16,7%
Ha dut pins, samarretes o adhesius amb un missatge reivindicatiu o polític	23,4%	14,5%	16,4%
Ha participat en un debat sobre política o problemàtiques socials (assemblees, fòrums...)	21,6%	11,5%	13,7%
Ha distribuït pamflets de reivindicació social o política o ha recollit signatures	14,1%	9,5%	10,5%
Ha organitzat actes d'interès o diades especials a banda de l'ajuntament	14,4%	9,4%	10,4%
Ha participat en activitats il·legals de protesta (ha tallat el trànsit, ha ocupat un edifici...)	12,6%	2,3%	4,5%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

Alguns estudis europeus mostren que a Catalunya, com en la majoria de països mediterranis, si bé la participació en entitats és més baixa que en altres països del centre i nord d'Europa, la participació menys convencional o de protesta és força més nombrosa. A la taula s'observa que algunes de les activitats de participació descrites estan prou esteses entre la població, com ara la firma de peticions, el consum polític o, fins i tot, la participació en manifestacions. Això vol dir que potser cal repensar l'etiqueta de "participació no-convencional" amb la qual s'han agrupat algunes d'aquestes accions. Diversos estudis han demostrat que aquestes formes de participació s'han anat estenen en les democràcies occidentals des dels anys setanta.

La tendència és que algunes activitats de protesta política siguin cada cop més habituals, però en aquest procés hi ha un canvi generacional: les generacions més joves tendeixen a utilitzar més formes de participació més diverses. En les dades s'observa que, en general, els percentatges de participació dels joves són més alts que els dels adults. L'excepció és el contacte amb polítics que, tot i que s'inclou en aquesta bateria d'accions participatives, té una naturalesa més tradicional i

institucional. En les accions de consum polític (comprar o fer boicot a determinats productes per raons polítiques o socials), els nivells de participació de joves i adults són més similars segurament a causa de la major capacitat de despesa dels adults. Quant a la resta d'accions, els joves s'hi mostren més actius.

Aquestes formes de participació i expressió polítiques que els joves semblen preferir tenen la particularitat de no necessitar la mediació de partits, organitzacions o institucions i de no utilitzar els canals institucionals explícitament reservats per a la participació dels ciutadans i ciutadanes.

Si aquestes formes de participació amplien el repertori que els ciutadans tenen al seu abast per participar políticament, Internet ofereix també nous mitjans per col·laborar i enviar missatges polítics. L'EPP'11 inclou unes preguntes sobre diverses accions de comunicació, expressió i mobilització polítiques o contacte amb l'Administració que es poden fer des de la xarxa.

Taula 12. Participació a través d'Internet

En els últims 12 mesos ha fet alguna d'aquestes accions?

	15-29 anys	30-44 anys	45-64 anys	65 anys i més	Total
Buscar informació en pàgines, emplenar o descarregar formularis de l'Administració	43,6%	51,9%	43,3%	8,0%	39,0%
Rebre la convocatòria a una manifestació, concentració o actes de protesta política	62,0%	44,3%	31,1%	5,9%	36,4%
Buscar informació sobre campanyes, esdeveniments polítics, partits, etc. per Internet	42,5%	31,4%	25,6%	5,4%	26,9%
Comunicar-se via Internet amb alguna associació o organització	22,8%	24,0%	19,3%	4,2%	18,5%
Escriure en algun fòrum, premsa en línia, etc., sobre temes d'actualitat, política o social	30,9%	21,7%	14,4%	1,7%	17,5%
Firmar una petició o adherir-se a alguna campanya o a un manifest per d'Internet	20,9%	21,3%	18,3%	3,0%	16,7%
Contactar a través d'Internet amb alguna administració per queixar-se o protestar	12,9%	17,6%	14,5%	2,4%	12,7%
Contactar amb algun polític o partit polític per Internet	8,9%	11,1%	8,1%	0,8%	7,7%
Fer una donació per a campanya o una organització via Internet	6,1%	10,3%	8,4%	0,7%	7,0%

Font: Enquesta de participació política i ciutadana 2011. Direcció General de Joventut i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament.

En general, els percentatges totals de les diferents accions descrites conclouen que l'ús d'Internet com a vehicle de participació política no és ni molt menys marginal.

En aquest cas, hem presentat els resultats en intervals d'edats més petits, ja que, tal com es pot veure, les diferències són molt rellevants. D'entrada, el grup dels majors de 64 anys és l'únic que presenta uns percentatges sensiblement més baixos en tots els ítems respecte als altres grups d'edat. En l'ús d'Internet hi ha un component generacional: les generacions més joves han integrat molt ràpidament l'ús de la xarxa per a tot tipus d'activitats. Això hauria de fer que els percentatges dels joves fossin molt més alts que els d'altres grups d'edat, però no és del tot així. Les dues franges d'edat intermèdies (i especialment la de 30 a 44 anys) recullen un grau d'utilització de la xarxa per raons de participació i contacte amb l'Administració notablement alts. Aquesta dada significa que la utilització d'Internet no és un fenomen exclusivament juvenil.

Sí que s'observen diferències entre l'ús que en fan els joves i el que en fan els altres grups d'edat. Però aquestes diferències no és degut a l'ús d'Internet com a vehicle de participació sinó a la naturalesa de les diverses accions que s'hi poden fer. Així observem que els grups d'adults presenten percentatges més alts en aquelles accions que impliquen relació amb les administracions o institucions polítiques (com ara buscar formularis, contactar amb l'Administració o amb partits polítics). En canvi, en les accions que tenen un component menys institucional (per exemple, rebre convocatòries de manifestacions o buscar informació de campanyes) i que permeten una participació més directa (participació en fòrums polítics) els joves tendeixen a participar-hi més.

És a dir, que les diferències entre joves i adults (amb excepció del grup dels majors de 64 anys) en la participació *online* responen a la naturalesa de la participació política i segueixen els criteris observats en la participació *offline*, i no al fet que es faci per Internet o no.

6. Conclusions

L'anàlisi preliminar dels resultats de l'EPP aporta una primera idea de les diferències en les actituds polítiques i la participació que hi ha entre joves i adults. Al mateix temps fa evident la necessitat d'una anàlisi més aprofundida. Sabem que ni els joves ni els adults són grups socials homogenis; ben al contrari, les diferències socials en les actituds d'implicació política, respecte a l'associacionisme o la participació són degudes a factors socials més complexos on hi intervenen altres variables com el sexe, l'origen, la classe social o fins i tot la llengua que es parla a casa. L'EPP ofereix la possibilitat d'una anàlisi més detallada que abordi aquesta complexitat.

Tot i així, en aquest document ja s'han observat indicis d'alguns dels processos i fenòmens que estan darrere les formes d'implicació política de joves i adults i de les seves diferències. Concretament -i en la línia d'altres estudis- diversos indicadors assenyalen que els joves tenen una relació amb la política més individualitzada i sense la mediació d'institucions i organitzacions polítiques tradicionals. Cal analitzar-ho amb més deteniment, però hi ha diversos processos que poden explicar aquesta preferència dels joves. D'entrada, el major nivell formatiu de les generacions més joves i l'accés cada cop més ràpid i personalitzat a la informació fan que els joves siguin més capaços d'entendre els problemes socials i polítics de forma individual i que s'hi impliquin sense necessitar la mediació de les institucions i organitzacions que tradicionalment fan aquesta funció (partits polítics, sindicats, organitzacions...). Aquestes mateixes organitzacions -així com algunes institucions públiques- han patit processos de desprestigi que afecten la confiança que hi tenen els més joves. Després de trenta anys de democràcia els episodis de corrupció o "les promeses incomplertes de la democràcia" (anomenades així pel polític Norberto Bobbio) es fan més evidents i generen una certa desil·lusió especialment envers l'àmbit més institucional del sistema democràtic.

La conseqüència d'aquest fenomen es reflecteix en les preferències dels joves per formes de participació que ofereixen un major control i una relació més directa amb el motiu o la causa per la qual han decidit col·laborar. Així la participació en manifestacions, el fòrum de discussió política i la signatura de peticions responen millor a aquesta relació més personal o individualitzada amb la política que les formes més tradicionals, com ara el vot, la militància en partits o el contacte polític. També hem observat que aquestes preferències es reproduïxen en la col·laboració amb associacions o en la utilització d'Internet com a espai d'informació i consulta per a la participació.

El que també es desprèn de les dades -però caldrà analitzar-les amb més profunditat- és que aquests canvis no impliquen un major desinterès dels joves per la política. La imatge d'una joventut apàtica i desafecte no es correspon amb les dades, almenys en comparació de la població adulta.

Queden, doncs, indicis per confirmar i preguntes per respondre. L'EPP dona l'oportunitat d'aprofundir en aquestes anàlisis més complexes que s'abordaran en una propera publicació de la col·lecció Estudis de l'Observatori Català de la Joventut.

Annex

Fitxa tècnica de l'Enquesta sobre participació política i ciutadana a Catalunya, 2011

Àmbit:

Catalunya.

Univers:

Població de 15 anys i més resident a Catalunya.

Mètode de recollida de la informació:

Enquesta telefònica assistida per ordinador (CATI).

Procediment de mostreig:

Estratificat per província i dimensió de municipi, amb selecció de les unitats últimes (individus) mitjançant quotes encreuades de sexe i edat.

Els estrats corresponen a la grandària de l'hàbitat, que es divideix en sis categories:

- Menor o igual a 2.000 habitants
- De 2.001 a 10.000
- De 10.001 a 50.000
- De 50.001 a 150.000
- De 150.001 a 1.000.000
- Més d'1 milió

Per al càlcul de les quotes es van utilitzar les categories següents:

Sexe:

Home

Dona

Edat:

De 15 a 19 anys

De 20 a 24 anys

De 25 a 29 anys

De 30 a 49 anys

De 50 a 64 anys

De 65 anys o més

Afixació:

Aproporcional

Grandària de la mostra:

2.100 enquestes, amb la distribució provincial següent:

- Barcelona 1.011
- Girona 370
- Lleida 342
- Tarragona 377

Error mostral:

El marge d'error per al conjunt de la mostra és de **± 2,41%**, per a un nivell de confiança del 95% i amb el supòsit de màxima indeterminació (p=q=50%).